

חזיונות, הזיות ואמירות לא רלוונטיות מול הלכה ברורה ועובדות מוצקות!

הרב אליעזר חשין * מגדולי משפיעי ברסלב

לאחרונה אנחנו עדים לתופעה מעניינת ומבישה כאחד: למרות כל מאמצי הקדחתניים, אנשי שובו בנים לא מצליחים למצוא ולו דמות סמכותית אחת של פוסק בעל שיעור קומה שיכשיר את ברלנד לבוא בקהל. מי שמגוייס על-ידם למלאכת הכשרת השרץ הם אך ורק אוטיסטים, חולמי חלומות, סוהרים כושים או אסירים למיניהם, ולהבדיל, כל מיני דמויות של "מקובלים" ו"רואי נסתרות", גדולים וחשובים באמת או סתם מתחזים, שמבקשים לאלץ אותנו לקבל את דבריהם בעיניים עצומות כדברי נבואה ותורה מן השמים למרות התנגשותם החזיתית עם כל מה שההלכה והחוש הבלתי ניתן להכחשה אומרים וחוזרים ואומרים בכל תוקף ובכל עוז. במקביל מנסים שובו בנים לרתום למסע התעמולה צדיקים נוחי-עדן שעשרות שנים כבר אינם בין החיים ואין בדבריהם שום התייחסות ושום קביעה לגבי מה שקורה עם אותו איש כאן ועכשיו.

הדברים הנכתבים בזאת באים כתגובה לכתבה שבה מוצג סרטון המתעד את אחד מן המקובלים היקרים שדורנו התברך בהם כשהוא מבקש לטהר את שמו של ברלנד בגינם של מילים חמות ומחמיאות אותם שמע ממרן הסטייפלער לפני כחמישים שנה, תוך התעלמות זועקת לשמיים מכל מה שהתחולל והתרחש במשך כל עשרות השנים הרבות והטעונות שלאחר מכן. לגבי המקובל הנכבד עצמו – אין ספק, וזו גם ההתרשמות הישירה העולה מן הצפייה באותו סרטון, שלפנינו גילוי נדיר של תמימות יפה ומרגשת של אדם הספון ושקוע כל כולו בארבע אמות של תורה ותפילה כשכל הרוחות והחדשות הסוערות שמסביב לא עוברות את מפתן חדרו ואין הוא יודע אודותם מאומה. אך בנוגע לניצול הציני שאנשי שובו בנים מנסים לעשות עם אותה תמימות וחוסר מעורבות והתעדנות – חשוב מאד לעשות קצת סדר בדברים.

ובכן, כאשר אדם חשוד במעשי עבירה באותו תחום בעייתי שבו אנחנו דנים והחשדות הולכות ומתפשטות בקרב הציבור באופן שמוגדר הלכתית כ"קלא דלא פסיק", היינו: רינונים ושמעות שמסרבות להשתתק, יש להגיע לחקר האמת באחת משני הצורות כדלהלן: או בצורת חקירה, רצינית ונוקבת, המקובלת במשפט האזרחי האוניברסלי בכל מדינה מתוקנת. במצב כזה אין כל צורך שהדברים יתבררו בבית דין יהודי דווקא. הסיבה לכך היא גם מכיוון שטבעם של מעשים שכאלו להיעשות במחשך ובהצנע כך שאם נבקש למלאות את כל תנאי ומגבלות הלכות עדות המפורטים בחושן משפט – לא נוכל להעמיד אף פעם אפילו עבריין אחד לדין. וגם מכיוון שאין לבתי הדין בימינו כוח לטפל כיאות בתופעות ממין זה ובמיוחד כאשר הם נעשים ע"י "גבר אלים", אם מכוח עצמו ואם מכוח האנשים המסובבים אותו וסורים למשמעתו (דעת הרב אלישיב, הרב הלבברשטאם, הרב סילמן, הרב ווייס והרב גולדברג, המבוארת בהרחבה בקונטרס "דם רעך" שהתפרסם בכתב-העת ההלכתי "ישורון" חלק ט"ו בין העמודים תרל"ד-תרס"ו. ניתן למצוא בקלות במאגרים התורניים הממוחשבים השונים). אפשרות שנייה היא כמובן: בירור הדברים באמצעות דיינים מומחים בבית דין.

"טיפול" בתופעה שכזו באמצעות הפצת דבריהם של כאלו המפורסמים בציבור כ"מקובלים", "רואי נסתרות", ו"בעלי רוח הקודש", גדולים וחשובים ככל שיהיו - הוא הפיכת כל התורה כולה לליצנות. הכלל ההלכתי הראשון בחשיבותו הוא (בבא מציעא דף נ"ט) "תורה לא בשמים היא!" והיטיב לבאר ולהטעים את הדברים, רבינו הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות: "שהנביא כשיסבור סברא, ויסבור כמו כן מי שאינו נביא סברא, ויאמר הנביא כי הקב"ה אמר אליי שסברתי אמת, לא תשמע אליו. רק אלף נביאים כולם כאליהו ואלישע יהיו סוברין סברא אחת, ואלף חכמים וסוברין הפך הסברא ההיא, אחרי רבים להטות, וההלכה כדברי האלף חכמים וחכם, לא כדברי האלף הנביאים הנכבדים. וכן אמרו החכמים (חולין קכ"ד): 'האלוהים (לשון שבועה), אילו אמרה לי יהושע בן נון בפומיה לא צייתנא ליה ולא שמענא מיניה' (=אם יאמר לי את הדברים האלה יהושע בן נון במו פיו לא אציית לו ולא אקבל ממנו!). וכן עוד אמרו (יבמות דף ק"ב): 'אם יבוא אליהו ויאמר 'חולצין במנעל' – שומעין לו, 'בסנדל' – אין שומעין לו'. ירצו לומר, שאין להוסיף ואין לגרוע במצווה על דרך נבואה, בשום פנים. וכן אם יעיד הנביא שהקב"ה אמר אליו שהדין במצווה פלונית כך, וכי סברת פלוני היא אמת, ייהרג הנביא ההוא, שהוא נביא שקר, כמו שסידנו, שאין תורה נתונה אחרי הנביא הראשון, ואין להוסיף ואין לגרוע... ולא הרשנו הקב"ה ללמוד מן הנביאים, אלא מן החכמים, אנשי הסברות והדעות. לא אמר (שם י"ז): 'ובאת אל הנביא אשר יהיה בימים ההם', אלא: 'ובאת אל הכהנים הלויים, ואל השופט אשר יהיה בימים ההם', וכבר הפליגו החכמים לדבר בענין זה מאד, והוא האמת". וכפי שקובע רבי נתן מברסלב נחרצות כי "אסור ללמוד שום דין מכוונות (האר"י ז"ל), דהיינו שייצא לו איזה דין והנהגה על פי הכוונות, כי זה איסור גדול, וכמו ששמעתי מרבינו ז"ל... כי דיני התורה צריכין

לבררם רק על פי דברי רבותינו ז"ל בגמרא ופוסקים, אבל חלילה להוציא שום דין על פי סברות שמחדש ודורש בתורה בדרך דרש וסודות וקבלה" (ליקוטי הלכות, בכור בהמה טהורה ג' אות ט').

התכסיס השני של גיוס פירורי אמירות ישנות-נושנות של שוכני-עפר כ"עדות אופיי" – הוא לא פחות חסר כל משמעות וכל תוקף. דבריו של אחד מגדולי וענקי הדור הקודם, כמו מרן הסטייפלער זצ"ל, שאותם אמר לפני עשרות רבות של שנים (הסטייפלער נפטר לפני 31 שנה! וברלנד עזב את בני ברק לפני 34 שנה!), **לא אומרת לא דבר ולא חצי דבר לגבי מצבו של אדם ולו רגע אחד לאחר אותה אמירה, על אחת כמה וכמה שאין היא מהווה "תעודת חסיונות" לגבי אותו אדם למשך כל אורך שנות חייו.** כל אדם בעולם יכול להיות תקופה מסוימת בחייו גדול וגם קדוש עד מאד, ובתקופה אחרת, ואפילו סמוכה ביותר לתקופה הקודמת, הוא יכול להידרדר לשאל תחתיות ולעבור על כל העבירות שבתורה. לענין זה ידועים דברי חז"ל שאמרו (ברכות כ"ט) "אל תאמין בעצמך עד יום מותך שהרי יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי", "וכמו שמצינו כבר כמה צדיקים ואנשים גדולים, וכמה אנשים כשרים וחשובים, שכבר עסקו בעבודת ה' באמת ימים ושנים, ואחר כך נלכדו בעבירות חמורות, חס ושלום, רחמנא ליצלן, וכמובא בכתבי האר"י מזה" (רבי נתן מברסלב, ליקוטי הלכות גרים ג' אות י"ח), "ואפילו צדיקים גדולים יש להם יצר הרע... והם צריכים מלחמה גדולה בדעתם לכבוש ולשבר זה היצר הרע... ומי שפוגם בזה יכול ליפול בטעויות ומכשולות הרבה על-ידי-זה... ויש שפגמו בבחינת היצר הרע הגבוה הנ"ל ועל-ידי-זה התגרה בהם כל כך עד שהפיל אותם **מטה מטה** עד שנפלו **לגמרי לגמרי** רחמנא ליצלן וכפרו בעיקר" (רבי נתן מברסלב, ליקוטי הלכות שילוח הקן ה' אות ח'). וכאשר חז"ל מבקשים להסביר לנו למה אין לך "שונא" גדול יותר מן היצר, הם מצביעים על העובדה שדרכו של היצר בהתנכלותו לאדם היא ש"אם מצא מקום להפילו בן עשרים" הוא מפילו בגיל זה, ואם לא הצליח בכך הוא מנסה להפילו כאשר הוא, "בן ארבעים, בן שבעים", ואף "בן שמונים" (מדרש תהילים ל"ד), ובספר חסידים, אות תרי"ט, אנחנו לומדים שלעולם לא יקל אדם ראשו בדברים העלולים להכשילו בחטאים מסוג זה שהרי ההיסטוריה מלמדת אותנו כי **"חסיד שבחסידיים וגייבור שבגיבורים וחכם שבחכמים - כולם נכשלו ע"י אשה"**, כך שאף אחד לא מחוסן, כל אחד, בכל גיל ו"עד זיבולא בתרייתא" יכול בקלות למעוד וליפול, וכל אחד, מן הגדול שבגדולים ועד הקטן שבקטנים, חייב להיזהר ולהישמר בכל הסייגים והגדרים שהתקינו חז"ל בכדי להתרחק "מן הכיעור ומן הדומה לו".

הדברים הללו אמורים גם כאשר הקביעה לגבי מהותו הפנימית של אותו אדם אכן היתה קולעת ומדוייקת בתכלית ולו לשעתה ואכן שיקפה את המציאות כולה לאשורה על כל היבטיה ורובדיה, אך אל לנו לשכוח את אשר מלמדת אותנו התורה כי עומק רשעותו של עשו, למשל, נעלמה אף מעיניו הנבואיות של יצחק אבינו, היחיד שהקב"ה "ייחד עליו שמו בחייו", כמו שרבי עקיבא, גדול העולם, סבר על בר-כוזיבא שהוא הינו מלך המשיח המיוחל, וכמו שרבינו נחמן מברסלב גילה את אוזנינו לגבי אי אלו מבין מפורסמי דורו שרבים וטובים רוממו אותם לעילא ולעילא מן כל ברכתא ושירתא והיילו אותם בכל התשבחות – כי לאמיתו של דבר אין תוכם כולם כלל וכלל ויש להתרחק מהם כמפני אש. ודאי שהדברים נשגבים מבינתנו אך הם נכתבו עבורנו כדי ללמדנו אורחות חיים ו"אין מקרא יוצא מידי פשוטו". לענין זה כדאי להתבונן בדבריו של רבי צדוק הכהן (פרי צדיק פרשת החודש אות ב'), דברים שכמותם ניתן למצוא לאינספור בספרי מוסר וחסידות אחרים: "בוודאי יצחק אבינו ע"ה היה יודע ברוח הקודש להבדיל בין אמת לשקר, רק זהו כוח עשו להסתיר עצמו עד שלא יוכלו להכיר בו. ואיתא (חולין צ"א) 'כתלמיד חכם נדמה לו', שהשר שלו הסתיר עצמו עד שנדמה ליעקב כמו רבו שמורה לו דרך הטוב. וכן לעתיד איתא (מדרש תנחומא צ"ו ב') 'מה עשו עושה? מתעטף בטליתו כזקן ובא ויושב לו אצל יעקב וכו'', שזה כוחו שיוכל להסתיר עצמו עד שאפילו מלאכים לא יבינו ערמתו. ועל זה נאמר (עובדיה א'): 'ואם בין כוכבים שים קנך, משם אורידך נאום ה'', שהשם יתברך שדן את הלבבות הוא יורידנו ארץ. וכתוב בתר הכי: 'איך נחפשו עשו נבעו מצפונו', שהשם יתברך יגלה מצפונו לבבו שמלא תועבה".

ובכל זאת אי אפשר להתעלם מכך שבמקרה של צירוף האישים: מרן הסטייפלער-ברלנד, ניתנה לנו משמייים הזדמנות-פז נדירה להיווכח עין בעין בגילוי רוח-הקודש מדהים של מרן הסטייפלער, ולמרות שהדברים במקורם לא נכתבו באופן מפורש ומכוון על ברלנד – אין ספק כי מה שקרה לאדם זה נרמז באותן שורות באופן הכי מדוייק ומפתיע. המדובר הוא בדברים אותם כותב הסטייפלער באגרת מפורסמת הדנה בדברים שהצניעות יפה להם, ואם כי לגבי חלק מהדברים, או לפחות לגבי האופן הפשטני שבו אפשר בקלות לפרש את הדברים, דעתם של גדולי ישראל אחרים, ובעיקר מהמחנה החסידי, שונה במעט או בהרבה, הרי שבנוגע לשורות דלהלן אין כל חולק ועורר. זו לשונו של מרן הסטייפלער באותה אגרת וכאשר אנחנו מתבוננים במה שקרה לבסוף ל"קדוש" ול"פרוש" דנן אי אפשר שלא לראות כאן דברים הקרובים לנבואה ממש: "הן אמת", רושם מרן, "שהפרישות מתאווה העולם-הזה הוא ענין גדול (כשהוא לשם שמים, לעשות נחת רוח ליוצרו, ולא לשם השגת מדריגות), אבל זה אינו אלא כשמקיים מה שמחוייב על פי התורה, אבל אם על-ידי-זה מבטל משהו ממה שמחוייב על-פי דין תורה, אז מעשיו הולכים לסטרא-אחרא רחמנא ליצלן ולא ישיג אורחות חיים. אף כי יחשוב שעולה

למעלה למעלה, באמת בקרבו קבורה גאוה לחשוב עצמו לבעל מדריגה, ובאמת הוא פוגם ונפגם. **ופעמים קרובות מציגים אותו לחרפות על-ידי שלבסוף נותן עיניו באיסור ממש ואינו יכול להתגבר בשום אופן!!!**"

בכל מקרה: לאורך כל ההיסטוריה, כאשר הופיעו בעם ישראל דמויות סגוניות שהפריחו מסביבן סימני שאלה קשים והתעורר צורך לברר את מהותם ולקבוע את היחס הציבורי כלפיהם, אמת-המידה האחת והיחידה היתה אך ורק ההלכה. לא סיפורי ניסים ונפלאות שגם הנצרות והאיסלאם גדושים בהם עד להתפקע, ולא "עדויות" של בעלי רוח הקודש למיניהם, גדולים ככל שיהיו בתחומם, שבתקופת שבתי צבי היו בין הגורמים המשמעותיים ביותר, מי בעקיפין ומי במישרין, לזריעת טשטוש והמטת שואה רוחנית על כנסת ישראל כולה. כאשר היו מספיק עדויות על מישהו שמתוכן התברר שהאיש מזלזל, בשיטתיות, ולו בסעיף הכי קטן בשולחן-ערוך, הוא הוקע ממחנה ישראל לדיראון עולם, על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בחמורות שבחמורות. במקרה כזה לא יעזרו שום סיפורים ושום מעשיות.

לענייננו: בלי להזדקק כאן לפירוט מייגע של שמות ותאריכים נאמר בקצרה כי מתחילתה של הפרשייה ועד עצם היום הזה עומדים העסקנים החשובים בקשר מתמיד ורצוף עם פוסקים ומורי הוראה חשובים שמכוונים את דרכם על כל צעד ושעל. ההנחיה שניתנה בתחילה (ע"י פוסק חשוב מבית דינו של הרב ואזנר שהזהיר מהרגע הראשון של הקשר המתמשך עמו לא ליידע אף אחד על מעורבותו בפרשה) לנסות ולהשתיק את הדברים, היתה כפופה ומותנית בתנאי כפול ומכופל של אפשרות לבטח במאה אחוז שהמעשים החמורים לא יישנו - דבר שהתברר תוך זמן קצר כבלתי מעשי לחלוטין נוכח התחכום והתחבולות המתישות שברלנד הפעיל ללא הרף בכדי להערים ו"לעקוף" כל נסיון של פיקוח ושמירה כשהוא נעזר בצבא שלם של סייענים ומשתפי פעולה מקרב גבאיו ואנשי ביתו וחצרו. מאז, לאורך השנים, ביקרנו בבתייהם של כמה וכמה רבנים ודיינים מן היושבים ראשונה בממלכת התורה כשאנחנו שוטחים על שולחנם את כל פרטי וצדדי הפרשייה על כל מורכבותה והסתעפויותיה (ביניהם: הרב **משה שטרנבוך** ראב"ד העדה החרדית, הרב **יהודה סילמן** מ"משמרת החינוך והצניעות" בבני ברק, הרב **מנדל שפרן** מגדולי הדיינים בבית דינו של הרב לנדא, הרב **מאיר מאוזז** ראש ישיבת כסא רחמים, הרב **מרדכי גרוס** אב"ד חניכי הישיבות, והרב **דוב קוק** מטבריה. הדברים גם הגיעו, באמצעות שליחים מטעמנו, לאוזניהם ולעיונם של הרב הראשי לישראל הרב יצחק יוסף, ראש מועצת חכמי התורה הרב שלום כהן, ועוד ועוד תלמידי-חכמים וגדולי תורה). כל אלה, ללא אף יוצא מן הכלל, לא רק שהזדעזעו מן הדברים והביעו באופן הכי מפורש את החובה לדאוג להרחיק מאותו האיש כמטחוו-קשת ובכל אמצעי ודרך המאושרת על-פי דעת תורה, אלא שעוד הוסיפו כהנה וכהנה סיפורי זוועה מאלה שהגיעו לידיעתם במשך השנים ללא כל קשר לפרשיות אלו בדווקא. מה שמונע מהם, ובכמה מקרים מגבאיהם והעסקנים המקיפים אותם, לפעול בגלוי – הוא אך ורק החשש מאלימותם המפורסמת של הטורוריסטים מבין אנשי שובו בנים. אולי ציבור קטן של מספר נערי רחוב אשר אין פחד אלוקים לנגד עיניהם והם מסוגלים לכל חטאת ולכל נבלה ופשע – אך מספיק כנראה בכדי לגרום למקבלי ההחלטות להפטיר: "מה לי ולצרה הזאת, יבוא בעל הכרם ויכלה את קוציו!".

מכיוון שעל אף כל זאת איננו מוותרים על הרעיון של הקמת בית דין והננו משתדלים להכין את כל הדרוש למקרה שבו סוף סוף יקום מי שיקיים "לא תגורו מפני איש" ויטול על עצמו את המשימה – פנינו לפני שבועיים לגורם חשוב שנחשב אוהד ותומך גדול של קהילת שובו בנים ואף טרח בזמנו לטוס ליוהנסבורג כדי לשכנע את ברלנד לשוב ארצה כשהוא גם מפקח ומנהל את כל מערך גיוס הכספים לעורכי הדין וכו', וביקשנו ממנו להשיג ייפוי-כוח מברלנד כדי שיוכל להופיע מטעמו בכל בית דין שיסכים לברר את הדברים כדרכה של תורה (למרות שאין כל חיוב הלכתי לכך וכנ"ל ולמרות שלפי הנפקח בחושן משפט סימן כ"ח סעיפים ט"ו-י"ז במצב כמו זה שבו אנו נתונים אין כלל צורך ש"בעל הדין" או מי מטעמו יופיעו בפני הדיינים, עיין שם. רצינו, ועדיין אנחנו רוצים כל עוד יהיה הדבר בגדר האפשר והמועיל, לצאת ידי חובה אף "לפנים משורת הדין"). במקביל פנינו לאישיות מפורסמת נוספת, ראש ישיבה בזכות עצמו ומחבר רבי-מכר מפורסמים מאוהדיו הנלהבים של ברלנד, כשגם ממנו אנחנו מבקשים להשיג אישור לייצג את ברלנד, בצוותא חדא עם רעהו הנ"ל או כיחיד, בפני גדולי הדיינים בישראל. שניהם הביעו את הסכמתם בפה מלא והבטיחו להשתדל בעניין אך מאז ועד היום לא שמענו מהם יותר.

אנחנו פונים מעל גבי במה זו לכל מי שיש בידו לשדל איזשהו הרכב של בית דין שיסכים לקדש שם שמים ולברר את הפרשייה בכל חומר הדין, וכמו כן: לכל מי שמסוגל להשיג ייפוי-כוח ולייצג את ברלנד באופן רשמי ומכובד – לפעול בעניין במלוא המרץ ויפה שעה אחת קודם.